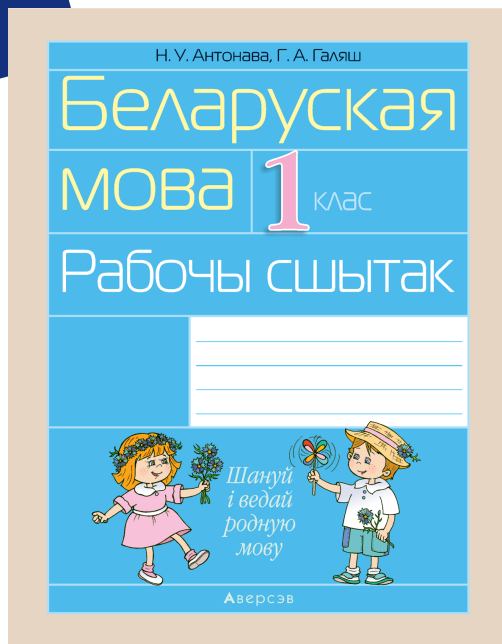

Н. У. АНТОНАВА, Г. А. ГАЛЯШ

Беларуская мова

1

Беларуская мова. 1 клас. Рабочы сшытак

Н. У. Антонава, Г. А. Галюш

Сшытак прызначаны для арганізацыі лексічнай працы, якая скіравана на назапашванне і ўключэнне ў маўленчую практыку тэматычных груп беларускай лексікі, вызначаных вучэбнай праграмай для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання. Заданні падобраны такім чынам, каб стварыць у вучняў станоўчы эмацыянальны настрой і выклікаць зацікаўленасць да вывучэння беларускай мовы.

*Рэкамендавана Навукова-метадычнай установай
«Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь*

Н. У. Антонова, Г. А. Галяш

Беларуская мова

Вучэбны дапаможнік для **1** класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

*Допушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

МІНСК
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ АДУКАЦЫІ
2017

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922
А72

Рецэнзенты:

доктар педагагічных навук, прафесар кафедры методык дашкольнай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» *Н. С. Старжынская*;
метадычнае аб'яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі «Сярэдняя школа № 16 г. Мінска» (намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце, настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *Ю. В. Бялова*)

Умоўныя абазначэнні:

— выканай маўленчае практыкаванне;

— уважліва паслухай;

— прачытай самастойна;

— прачытай і запомні народную мудрасць.

Антонава, Н. У.

А72 Беларуская мова : вучэб. дапам. для 1-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з рус. мовай навучання / Н. У. Антонава, Г. А. Галяш. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл.
ISBN 978-985-559-875-7.

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922

ISBN 978-985-559-875-7

© Антонава Н. У., Галяш Г. А., 2017
© Афармленне. НМУ «Нацыянальны інстытут адукацыі», 2017

Наша мова	4
Я і мая школа	6
Я і мая сям'я	14
Я і мае сябры	24
Я і мае справы	30
Я і навакольны свет	38
Мясціна, дзе я жыву	46
Я і мая мова	62

НАША МОВА

Як Мікітка сукенку з'еў

НАСТАЎНІЦА І ВУЧНІ

Азбука агарода

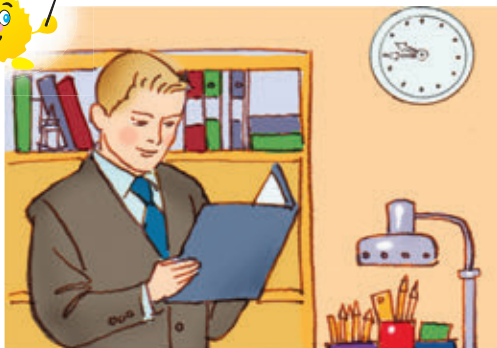
ВУЧЭБНЫЯ РЭЧЫ

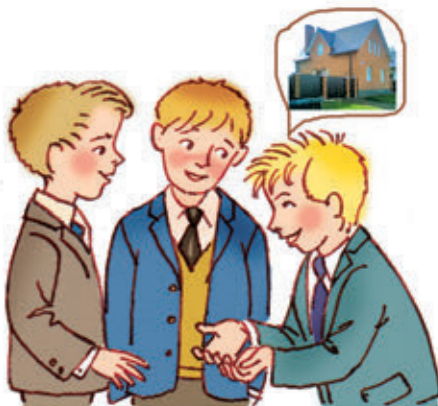
Чаму пачырванеў Вадзік?

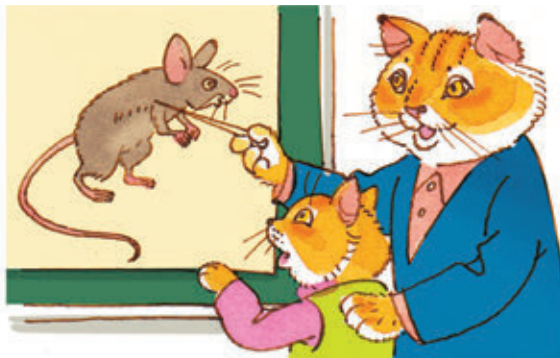
ШКОЛЬНЫЯ ПАМЯШКАННІ

Вясёлы перапынак

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ

Якая літара лепшая?

Расклад урокаў

Серада

1.

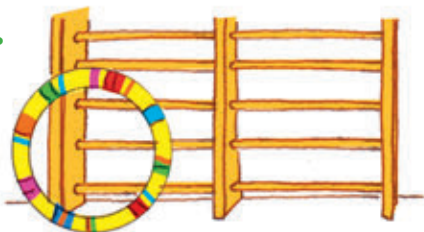
2.

3.

4.

Чацвер

1.

2.

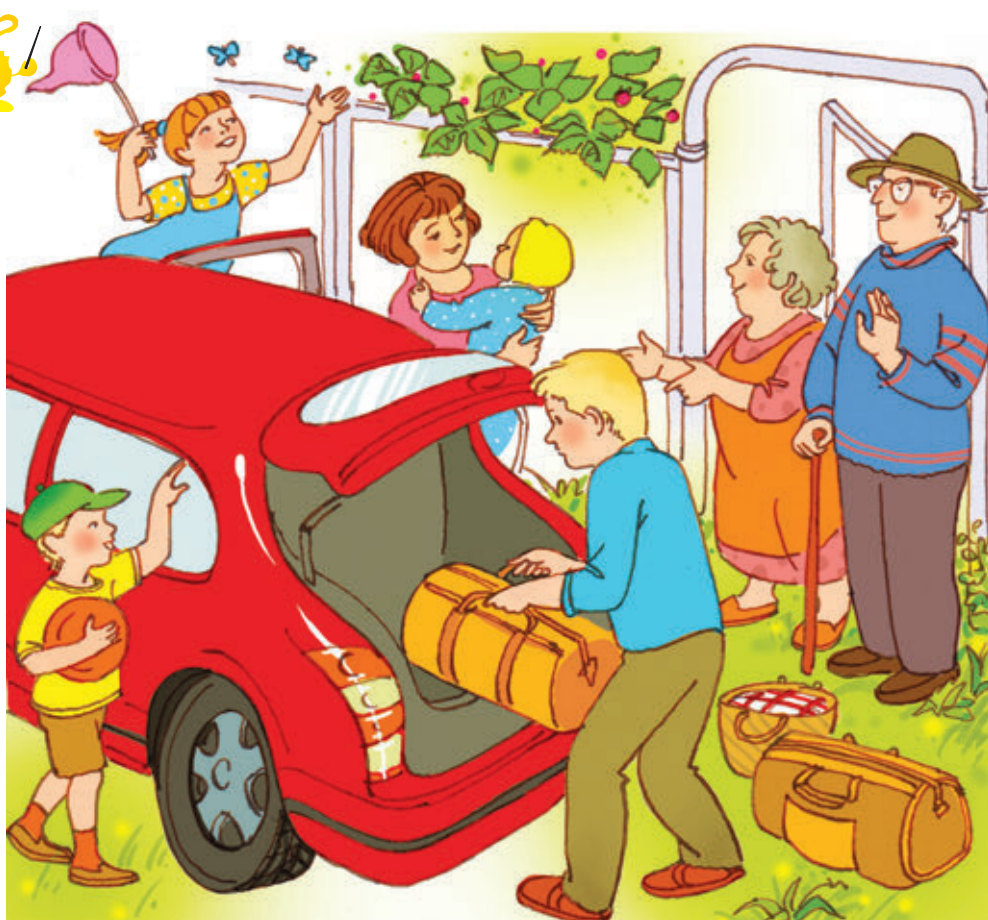
3.

4.

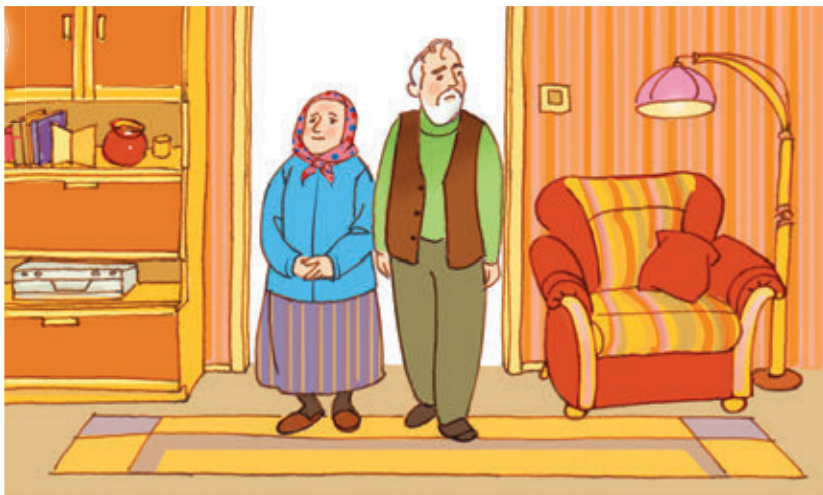

МАЕ СВАЯКІ

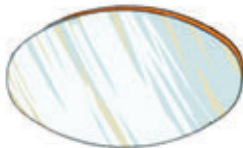

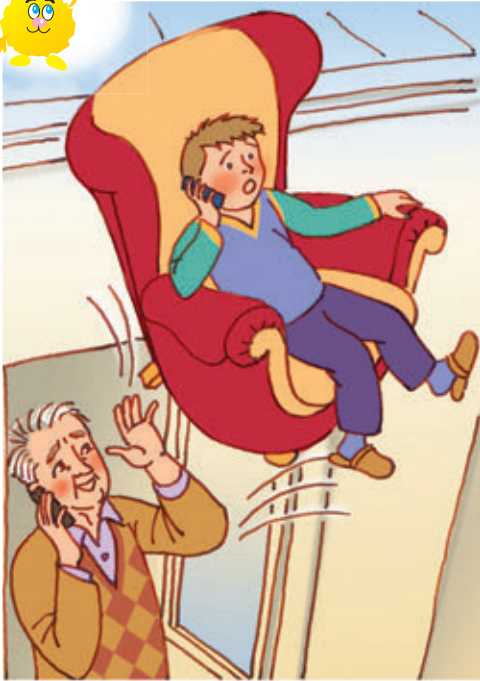
Дзед Францішак і інтэрнэт

МАЯ КВАТЭРА

Лятаючае крэсла

РЭЖЫМ ДНЯ

Я і мая сям'я

АСАБІСТАЯ ГІГІЕНА

Лясная аптэка

АДЗЕННЕ І АБУТАК

?

Таня

шапка

шарф

?

Алеся

Я і мая сям'я

Вось дык прагулка!..

Янка

ЗНАЁМІМЯ З СЯБРАМІ

Коцік Петрык і мышка

КОТ
МЫШКА

дарóслыя каты́
мале́нькая мышка

ГУЛЯЕМ РАЗАМ

ку́ры
трава

куст
лапа

маска
ёлка

Дзе жыве рэха?

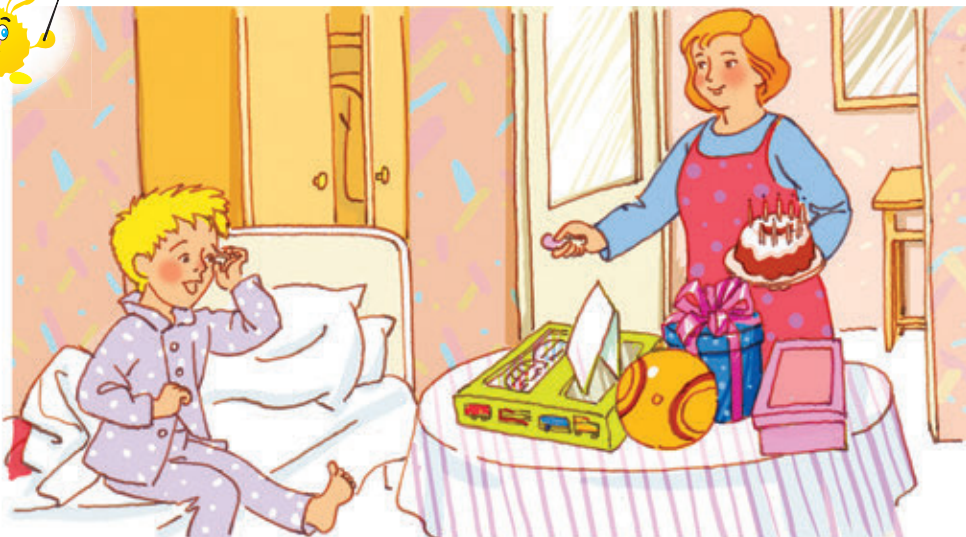

лес

мўзыка

падарунак

ЗАПРАШАЕМ НА ДЗЕНЬ НАРАДЖЭННЯ

Мядовы пірог

свята

стол

дуб

браты́

абру́с

ду́плó

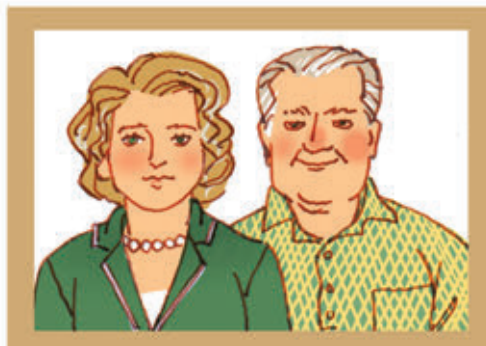
Якая мука́?

Якая вада?

А мёд?

У ДОМЕ (ХАЦЕ)

мама з татам

бабуля з я^улем

клóпат

турбóты

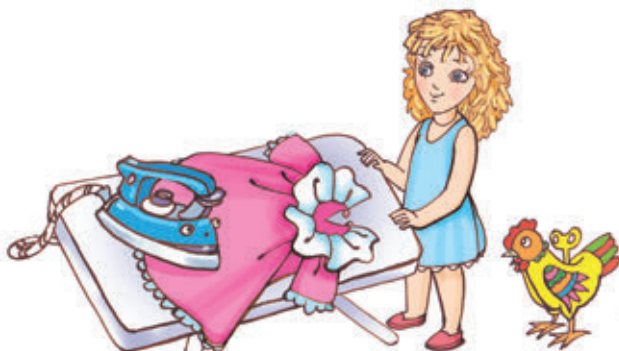
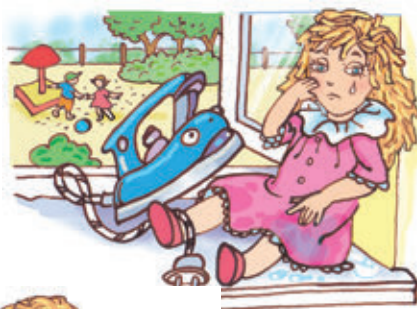
абавя́зак

сястра з братам

Чароўны прасік

прас
ша́фа

мокра́я сукéнка
выда́тны ма́йстар

НА ВУЛІЦЫ (У ДВАРЫ)

дом
за́нятак

двор
дапамо́га

жыха́р
до́брыя

сусе́д
спра́вы

Я і мае справы

Хто жыве ў двары

Пэвень, сабака, карова, парсіук —

У КРАМЕ

ля́лька ца́цка абара́нак цукэ́рка
бо́ты штаны́ кашу́ля сукэ́нка
У якой кра́ме ...?

Та́ту мы купля́ем .

Для мамы — .

А сыну — .

Мышка Пік-Пік займаецца бізнесам

двор

мышка

норка

слуп

кошка

канáпа

дóбрыя слóвы

вёрныя сябры́

НА ПОШЦЕ

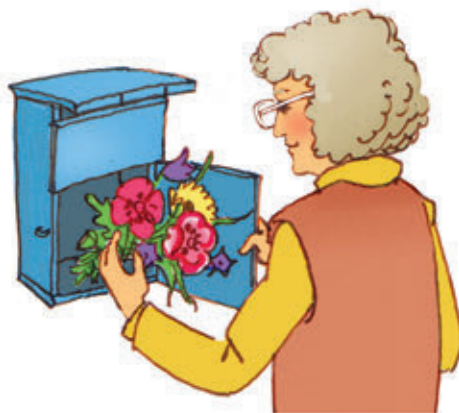
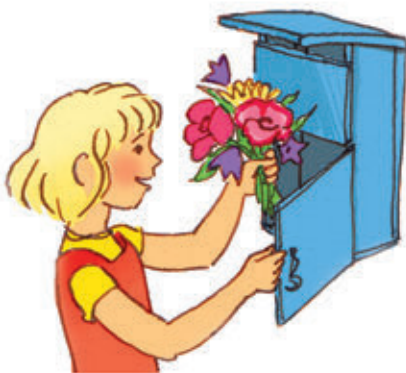
ПОШТА

ПАШТАЛЬЁН

ПАШТОВАЯ СКРЫ́НКА

Настачка

дом
поле

сумка
думка

квётка
букет

усмёшка
твар

НАДВОР'Е, З'ЯВЫ ПРЫРОДЫ

парасон

хма́ра

мала́нка

зо́рка

со́нца

вясёлка

ме́сяц

Пухнацік

птушка
бўсел
рамо́нак

во́блака
кро́пля
тума́н

со́нейка
спяко́та
дабры́ня

ПОРЫ ГОДА І ЗАНЯТАК ЛЮДЗЕЙ

корм для птушак
уборка хлёба

дамок для шпакá
кóпка бۇльбы

Ната́шын букецік

Мама вынесла з хаты .

Насы́пала Ната́шы на да-
ло́нь .

Усё лета Ната́ша дагляда́ла
духмя́ныя .

А пёршага ве́расня Наташа
нарва́ла .

Найлепшы хлеб — ад сваёй працы.

Я І ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

зубр
зубры́
зубры́ны
зубраня́

бу́сел буслы́ бусляня́ бусля́нка

Спрэчка звяроў

вавёрка барсук каза заяц янот
дўжы зубр квóлая мурашка

Хто сáмы мо́цны?

Я І РАСЛІННЫ СВЕТ

лён
льняны́ абрус

бульба
бульбяна́я бабка

жыта
жытнёвы хлеб

цўкар
цукро́вы бурак

рамо́нак

вало́шка

бэз

Дзьмухавец Пузанчык

сад плот квётка пялёстак

— разўмная кветка.

Хма́ры на небе — ён закрыва́е .

МАЯ КРАІНА

Мікіта

Васілінка

Ii

Іра
Іван
ішлі
вўліца Міра

Іван і Іра спынілі крокі. На доме —
на́зва вўліцы. Як называецца вуліца? На
якой вуліцы ты жывёш?

Мясціна, дзе я жыву

Зямля пад бэлымі крыламі

вясна́ краі́на буслы́
бэлы́я вётразі́ белы́я валасы́
бэлы́ ко́лер ільняно́й ткані́ны

Кожную вясну мы сустракаем белых паважных птушак. Іх крылы падобныя на вётразі. На беларускія зямлі яны імкнўцца з іншых краін.

Буслы селяцца каля вясковых хат. У іх вялікія гнёзды. Там бусляняты.

Буслы сталі сімвалам нашай краіны. Беларусь — зямля пад белымі крыламі.

У РОДНЫМ ГОРАДЗЕ (ВЁСЦЫ)

пад'ём з'езд аб'езд

апостраф

аб'ява

бібліятэка

пад'езд

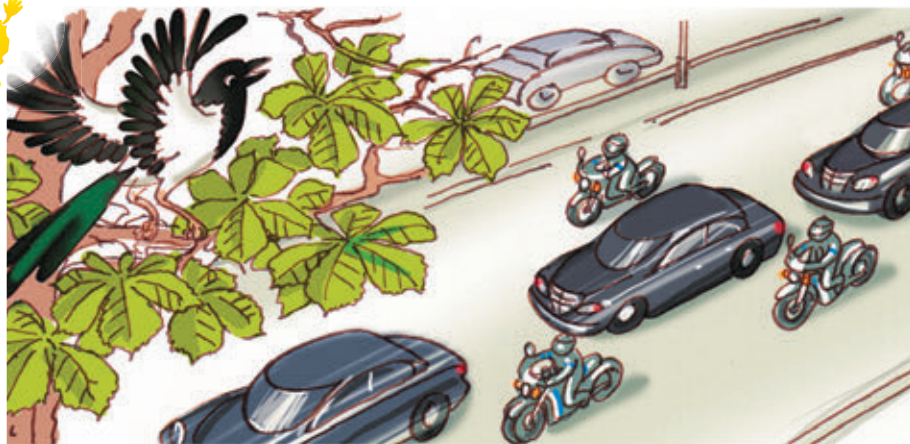
вўліца

вераб'і

пóмнік

Сарока з праспекта

На вуліцы жыла сарока. Вераб'і з даху пад'езда пазіралі на яе. А сарока назірала за вуліцай. Яна замахала крыламі і апынулася каля бібліятэкі. Нейк ля кіёска яна знайшла . Што там напісана? Можа, там аб'явы?

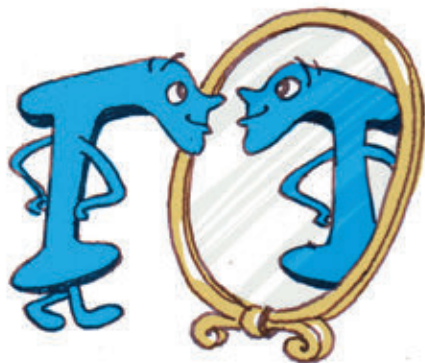
НАША НАВАКОЛЛЕ

Гг

га го гу гы гэ

гя гё гю гі ге

горад

гулялі

гульні

гэта

ягады

кругом

пабег

густы

Мясціна, дзе я жыву

Летам

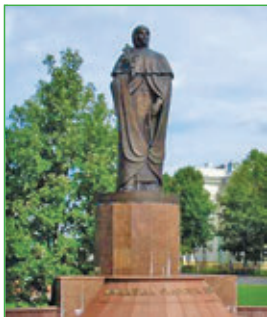

Хóраша летам. Кругóм лес. Каля яго
невялікая палянка. За дамамі раслі
густы́я кусты. А за горкай — сасновы бор.
Там паспéлі буйны́я салодкія ягады .

збірае іх і думае: «Пайду па маму. Вось
назбіра́ем ягад!» Ён вясёлы пабéг дахаты.

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

Еўфрасі́ння По́лацкая Франці́ск Скары́на

Марáт Казе́й

Уладзі́мір Карва́т

шчы́т

хлопчы́к

шчы́ры

меч

чалавек

шчаслі́вы

Мясціна, дзе я жыву

Кожны чалавек хоча, каб краіна
жыла шчасліва. За свабоду Айчыны
змагаліся нашы салдаты. Яны героі.

У мірны час побач з намі славутыя зем-
лякі. Яны вядомыя сваёй добрай працай.
Сярод іх рабочыя, урачы, вучоныя.

Хто хоча шчасліва жы , той пра-
цу павінен любі .

Дзедаў медаль

бой
сон

танк
страх

мужны баец
злы сабака

ПАМ'ЯТНЫЯ МЯСЦІНЫ

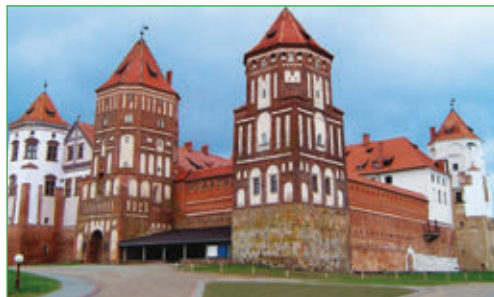
Хаты́нь

Плошча Перамо́гі

Бе́лая вежа

Мі́рскі за́мак

Ў аў яў оў ёў ыў іў эў еў уў

Гарады Беларусі: Бра́слаў, Шклоў,
Дубро́ўна, Рагачо́ў, Магілёў,

Беларускія вёскі: Аўцюкі́, Бўдслаў,
Ляўкі́, Ручаёўка,

Ма́шына Радзі́ма

пад'ехалі
гаспадыня
Мар'іна Горка

кватэра
горад
Гомель

тлумачыў
галоўны
сяброўка

разгарнуў
убачыў
даўным-даўно

Маша склала азбуку гарадоў. Яна падбрала назвы гарадоў на кожную літару. Мінск — галоўны горад Беларусі. Ёй спадабаліся назвы Магілёў, Ваўкавыск. Чаму ў гарадоў такія назвы? Хочаш даведацца?

СІМВАЛЫ БЕЛАРУСІ

Гэта герб Беларусі.
На ім каласы, канюшына
і лён. Яны перавіты стужкай.

Гэта ... Беларусі.
Ён чырвонага і зя-
лёнага колераў. На ім
цудоўны арнамент.

Цц

ці це цё ця цю ць

герб гімн
сцяг памяць
Бацькаўшчына

сцэжка

цёплы

ляцяць

пяюць

госці

цікавы

звіняць

нясучь

Зямля — маці, а праца — бацька.

Што такое Бацькаўшчына?

Што такое Бацькаўшчына?

Знаеш?

Гэта ніва,
сцежачка лясная.
Гэта ў лузе
залатая пчолка,
а ў вачах тваіх —
вясёлка.

Гэта дом твой,
школа.
Гэта песні,
што звiняць наўкола.
Гэта сам ты,
гэта тата твой і мама,
і сябры твае таксама.

А. Касцецкі.

ГОНАР БЕЛАРУСІ

настаўніца
шахцёр

аграном
урач

цялятніца
трактарыст

Рр

ра ро рэ ру ры

рукі прыйшлі дружныя трэба
работа робяць добрыя дрэвы

Па дарозе ідучы, грыбоў не набярэш.
Не раскусіўшы арэх, зерне не з'ясі.

Верныя памочнікі

У чалавека было есяць верных памочнікаў. Як пачне пра іх расказваць, не нахваліцца:

— Якія ў мяне добрыя работнікі! Усё яны ўмеюць. Трэба было — дом пабудавалі. Захацеў агарод ускапаць — калі ласка! А потым і дрэвы паса ілі.

— А ці дружна жывуць твае памочнікі? — спыталі ў чалавека.

— Дружней за іх у свеце не зной еш, — усміхнуўся той. — Кожную работу разам робяць.

А ў цябе ёсць такія памочнікі? Як іх завуць?

Р. Бензярук (скарочана).

СВЯТЫ НА БЕЛАРУСІ

Дз дз

Радзі́ма
дзяржа́ва
падзе́я

падзя́ка
дзе́ці
дзе́нь

Дзень Незалежнасці — галоўнае свята нашай краіны. Радзіма стала свабоднай. Мы ўдзячныя ветэранам.

Купалле — народнае свята. У гэты дзень паляць вогнішча. Дзяўчаты плятуць вянкi і кідаюць іх у раку. Вянкi плывуць па вадзе.

Мясціна, дзе я жыву

Людзі спяваюць і вódзяць карагóды.

Купалінка, купалінка,
цёмная ночка,
цёмная ночка,
а дзе ж твая дочка?

Дж дж

ураджай
дождж

Дажы́нкі — свята ўраджаю. Ураджай збіра́юць вóсенню. Тады і адзнача́юць свята. На́ват дождж не перашкаджа́е святу.

Дзе шчо́драя пра́ца, там — гу́ста,
а дзе ля́нота — там пу́ста.

Я І МАЯ МОВА

Я жыву ў Беларусі. Беларусь — мая краіна. Побач маё землякі, сваякі, сябры, суседзі. Беларусы — працавіты і мірны народ.

Вы ганарыцеся, беларусы, — наша мова такая прыгожая!

М. Дукса.

Белы ручнік мой, белы абрус,
сам я няцёмны душою.
Хто ў белым свеце я? Я — беларус, —
будзьце знаёмы са мною.

В. Жуковіч.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Мой край завецца Беларуссю : дапам. для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашк. адукацыі / [аўт.-уклад. А. І. Красіла]. — 3-е выд. — Мазыр : Белы Вецер, 2008. — 160 с.
2. Незабудкі : вершы : для мал. шк. узросту / уклад. У. І. Карызна, Я. І. Хвалей. — Мінск : Юнацтва, 2000. — 336 с.
3. Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне : вучэб.-метад. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / Д. М. Дубініна. — 2-е выд., пашыр. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 128 с.

(Назва і нумар установы агульнай сярэдняй адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

Антонана Надзея Уладзіславаўна
Галяш Галіна Аксеньеўна

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *Г. І. Бандарэнка*.

Рэдактар *Т. У. Прымачонак*. Мастацкі рэдактар *Н. А. Хромава*.

Мастакі *Н. У. Сустава, Н. А. Хромава*. Камп'ютарная вёрстка *М. І. Чэплаводскай*.
Карэктары *К. В. Шобік, Д. Р. Лосік*

Падпісана ў друк 03.05.2017. Фармат 70×90 ¹/₁₆. Папера афсетная.

Друк афсетны. Ум. друк. арк. 4,68. Ул.-выд. арк. 4,43+0,47 форз.

Тыраж 126 000 экз. Заказ

Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/263 ад 02.04.2014. Вул. Караля, 16, 220004, г. Мінск

ААТ «Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/3 ад 04.10.2013.

Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, г. Мінск